

IOM International Organization for Migration
IOM Medzinárodná organizácia pre migráciu

Poskytovanie sociálnej a kultúrnej orientácie pre migrantov

**Výmena skúseností so zahraničnými odborníkmi
z členských štátov EÚ**

Bratislava 2012

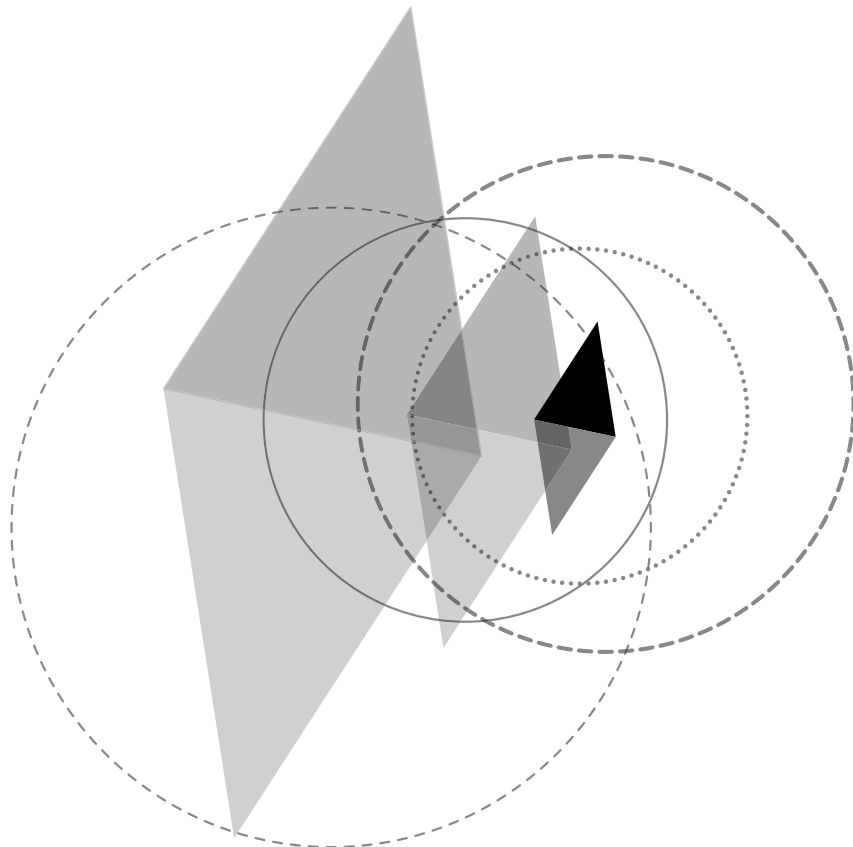

IOM International Organization for Migration
IOM Medzinárodná organizácia pre migráciu

Poskytovanie sociálnej a kultúrnej orientácie pre migrantov

**Výmena skúseností so zahraničnými odborníkmi
z členských štátov EÚ**

Zostavila: Katarína Labašová, koordinátorka projektu Poskytovanie sociálnej a kultúrnej orientácie pre migrantov – výmena skúseností so zahraničnými odborníkmi z členských štátov EÚ

Názory vyjadrené v zborníku sú názormi autorov príspevkov a nemusia sa zhodovať s postojmi IOM Medzinárodnej organizácie pre migráciu. Materiál neprešiel jazykovou korektúrou.

Poslanie a činnosť IOM vychádzajú z princípu, že humánna a organizovaná migrácia prináša prospech tak migrantom, ako aj spoločnosti. Ako popredná medzinárodná organizácia na poli migrácie vyvíja IOM spolu so svojimi partnermi v medzinárodnom spoločenstve úsilie s cieľom: napomáhať pri zvládaní narastajúcich operačných výziev migračných pohybov; zlepšovať pochopenie problematiky migrácie; podporovať sociálny a ekonomický rozvoj prostredníctvom migrácie; presadzovať dobré životné podmienky migrantov a rešpektovanie ich ľudskej dôstojnosti.

Konferencia Sociálna a kultúrna orientácia pre migrantov v SR bola realizovaná v rámci projektu Poskytovanie sociálnej a kultúrnej orientácie pre migrantov – výmena skúseností so zahraničnými odborníkmi z členských štátov EÚ

Projekt je spolufinancovaný Európskou úniou z Európskeho fondu pre integráciu štátnych príslušníkov tretích krajín. Solidarita pri riadení migračných tokov.

Vydavateľ:
IOM Medzinárodná organizácia pre migráciu
Grösslingová 4
811 09 Bratislava
Tel.: +421 2 5263 1579
Fax.: +421 2 5263 0093
E-mail: bratislavainfo@iom.int
Internet: www.iom.sk

© 2012 IOM Medzinárodná organizácia pre migráciu
Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie nemôže byť reprodukováná, uložená vo vyhľadávacom systéme alebo rozširovaná žiadnym spôsobom a v žiadnej forme bez predchádzajúceho súhlasu vydavateľa.

Obsah

Úvod.....	7
Sociálna a kultúrna orientácia na Slovensku a odporúčania.....	8
Projekt StartWien, Mesto Viedeň, Rakúsko	10
Centra na podporu integrácie cizinců, Česká republika.....	19
Uvítacie kurzy pre cudzincov, IOM Praha, Česká republika.....	26
Využitie internetu pri poskytovaní kurzov pre migrantov, Viadidakt, Katarineholm, Švédsko.....	31
Vzdelávanie migrantov, IOM Geneva	35
Migračné informačné centrum, IOM Bratislava.....	42
Príloha 1	
Osvedčená prax IOM v poskytovaní sociálnej a kultúrnej orientácie pre migrantov pred odchodom alebo po príchode do cieľovej krajiny	43

Úvod

Akrozumiete krajinu, v ktorej žijete, jej sociálnym kódom, jazyku, politickému systému, ekonomickej štruktúre, trhu práce atď., zvyšuje to vašu schopnosť etablovať sa a viesť úspešný a zmysluplný život. Poskytovanie sociálnej a kultúrnej orientácie zmiernuje výskyt rasizmu a predchádza problémom s integráciou.

Erik Malm Birkegård

Poskytovanie sociálnej a kultúrnej orientácie je v mnohých krajinách osvedčeným nástrojom pomoci pri začleňovaní cudzincov do majoritnej spoločnosti. V Slovenskej republike potrebu poskytovania takejto orientácie obsahujú základné politické dokumenty týkajúce sa migrácie a dokazujú ju aj praktické skúsenosti Migračného informačného centra IOM Medzinárodnej organizácie pre migráciu.

Touto publikáciou chceme prispieť z postupnému zavedeniu systémovej sociálnej a kultúrnej orientácie migrantov na Slovensku. Prinášame v nej vybrané príklady krajín EÚ a odporúčania v tejto oblasti pre Slovenskú republiku, ktoré vychádzajú z predstavenej osvedčenej praxe a boli prekonzultované s relevantnými odborníkmi na workshope v apríli a na konferencii v septembri 2012.

Jednotlivé príklady sme vybrali s ohľadom na ich efektivitu, funkčnosť a potenciálnu aplikovateľnosť v slovenských podmienkach. IOM Medzinárodná organizácia pre migráciu má dlhoročné skúsenosti s poskytovaním sociálnej a kultúrnej orientácie rôznym typom migrantov

v rozličných fázach ich migrácie – pred odchodom z krajiny pôvodu, po príchode do cieľovej krajiny a podobne. V Českej republike práve za účasti tretieho sektora prebieha príprava systému poskytovania sociálnej a kultúrnej orientácie, ktorý by mal byť po odskúšaní povinný zo zákona od roka 2015. Vo Švédsku je inšpiratívne finančne efektívne využitie e-learningu a „virtuálnej triedy“ ako nástroja poskytovania kurzov sociálnej a kultúrnej orientácie. A napokon príklad mesta Viedeň, ktorý je výnimočný svojou komplexnosťou.

Za zdieľanie dobrej praxe a nezištnú účasť na projekte ďakujeme pánovi Erikovi Malm Birkegardovi zo samosprávy mesta Katrineholm vo Švédsku, pani Andrei Nyilassy z Mesta Viedeň, pani Lucii Sládkovej, vedúcej úradu IOM v Českej republike, pani Pindie Stephen, expertke IOM na vzdelávanie migrantov pôsobiacej v ústredí organizácie v Ženeve, pánovi Jiřímu Veseckému z Centra pomoci cizincům Správy uprchlických zařízení v Českej republike a všetkým účastníkom odborného workshopu a záverečnej konferencie.

Sociálna a kultúrna orientácia na Slovensku

Systémy poskytovania sociálnej a kultúrnej orientácie majú jednotlivé členské štáty EÚ nastavené s ohľadom na aktuálnu situáciu v krajine – počet cudzincov v a miera ich integrácie, migračná politika, stav na trhu práce v krajine a i. Švédsko má povinnosť poskytovať sociálnu a kultúrnu orientáciu a jej obsah stanovenú v zákone; Česká republika zrejme k podobnému kroku pristúpi do roku 2015. Iné krajiny – napríklad Rakúsko – takúto povinnosť v zákone nemajú. Pre potreby projektu pod sociálnou a kultúrnou orientáciou rozumieme všetky služby poskytovania informácií a nácviku zručností a postojov, ktoré napomáhajú k sociálnej, ekonomickej a kultúrnej integrácii migrantov – a to od písomného materiálu po prezenčné interaktívne kurzy.

Poskytovanie sociálnej a kultúrnej orientácie v Slovenskej republike nie je upravené zákonom. Základný programový dokument v oblasti migrácie Migračná politika s výhľadom do roku 2020 z 31. augusta 2011 s poskytovaním takejto orientácie počíta na viacerých miestach, napríklad v rámci opatrení uvedených v časti **2. Integrácia**, písmeno g) *zavedenie predpríchodovej informovanosti migrantov v krajinách pôvodu, (informačné centrá, brožúrky, letáky, internetové stránky)*, písmeno i) *zabezpečenie dostupnej výučby slovenského jazyka a sociálno-kultúrnej orientácie pre migrantov a zavedenie jednotnej metodiky na overovanie znalosti slovenského jazyka pre nízko kvalifikovaných migrantov* a v časti **3. Emigrácia kvalifikovanej pracovnej sily** písmeno c) *pripraviť integračné programy pre osoby vracajúce sa zo zahraničia, využívať efektívnejšie ich nadobudnuté vedomosti, skúsenosti, znalosť jazykov a profesionálne kontakty a uľahčiť im proces rodinnej, sociálnej, ekonomickej a kultúrnej reintegrácie.*

Koncepcia integrácie cudzincov prijatá v máji 2009 v časti 3.3, opatrenie 8 uvádza potrebu *navrhnúť a vytvoriť*

systém podpory kurzov kultúrnej a občianskej orientácie, ktoré cudzincov oboznámia so základnými hodnotami spoločnosti, fungovaním inštitúcií a pod.; kladie si tiež za cieľ vytvoriť návrh osnov a obsahu takehoto kurzu, ktorý by mohol byť súčasťou jazykového vzdelávania, alebo by bol dostupný prostredníctvom informačných centier, MVO a pod.

Oba uvedené programové dokumenty uvádzajú potrebu sociálnej a kultúrnej orientácie v záujme úspešného začlenenia – integrácie – migrantov do majoritnej spoločnosti: posilnenie ich právneho povedomia, zníženie potenciálneho napätia medzi migrantmi a majoritou, predchádzanie vzniku uzatvorených komunít migrantov, prevenciu kriminality (napr. zníženie výskytu domáceho násillia – ak obeť pozná svoje práva a záchrannú sieť pomoci).

V praxi poskytujú sociálnu a kultúrnu orientáciu migrantom v Slovenskej republike najmä vzdelávanie inštitúcie v rámci jazykovej výučby slovenčiny, vybrané firmy pre svojich zamestnancov zo zahraničia a IOM Medzinárodná organizácia pre migráciu v rámci svojho Migračného informačného centra (MIC) v reakcii na dopyt samotných migrantov. Slovenská republika od cudzincov nevyžaduje absolvovanie kurzu sociálnej a kultúrnej orientácie alebo preukázanie informovanosti; so skúškou zo slovenských reálií sa stretávajú len žiadatelia o slovenské občianstvo pri absolvovaní jazykovej skúšky.

Nasledujúce odporúčania sú súhrnom identifikovanej osvedčenej praxe vo vybraných krajinách a konzultácií s relevantnými odborníkmi zo slovenských štátnych i neštátnych inštitúcií.

Odporúčania:

1. Vypracovať v spolupráci s odborníkmi rôznych rezortov a relevantných nevládných inštitúcií systém poskytovania sociálnej a kultúrnej orientácie pre migrantov v Slovenskej republike, ktorý zadefinuje:
  - » Cieľovú skupinu – pracovní migranti, presídlenci, azylanti, žiadatelia o občianstvo a pod.;
  - » Načasovanie – pred príchodom na Slovensko, do istého časového limitu po príchode a pod.;
  - » Obsah a rozsah – s ohľadom na cieľovú skupinu;
  - » Finančné náklady a návrh financovania (štát, samospráva, migranti a pod.)
2. Vypracovať materiál pre migrantov, ktorý by obsahoval informácie o ich právach a povinnostiach v Slovenskej republike, základné informácie o sociálnom, zdravotnom a školskom systéme a kontakty na relevantné inštitúcie. Tento materiál by mal byť k dispozícii na zastupiteľských úradoch Slovenskej republiky, aby už pred príchodom na Slovensko mali migranti možnosť informovať sa o živote v SR. Na území Slovenskej republiky by mal byť materiál dostupný v čo najväčšom počte jazykových mutácií na oddeleniach cudzineckej polície, ktoré navštívia všetci cudzinci z tretích krajín po príchode na Slovensko.
3. Vypracovať model sociálno-kultúrnej orientácie a sprístupniť ho na internetových stránkach vyšších územných celkov minimálne v anglickom jazyku. Ide najmä o lokálne informácie týkajúce sa sociálnych služieb, zdravotníctva, školstva, dopravy a i.
4. Umožniť migrantom zúčastniť sa na kurzoch sociálnej a kultúrnej orientácie čo najskôr po ich príchode na Slovensko bezplatne, vo materinskom jazyku alebo v jazyku, ktorému rozumejú. Informácie poskytnuté v rámci sociálnej a kultúrnej orientácie by mali zohľadňovať lokálne špecifiká prechodného/trvalého pobytu cudzinca – kontakty v rámci mesta, regiónu, kraja.
5. V súlade s koncepciou integrácie cudzincov (str. 30 „Zároveň je potrebné stanoviť výšku finančnej podpory zo strany štátu a výšku finančnej spolu účasti cudzinca ako motivujúceho faktoru pri získavaní ...najmä jazykových zručností.“) a s využitím osvedčenej praxe mesta Viedeň motivovať účasť na kurzoch sociálnej a kultúrnej orientácie príspevkom štátu na jazykové kurzy slovenčiny.
6. Vypracovať a zaviesť model vzdelávania pomocou internetu, napr. prostredníctvom systému Adobe Connect (vychádzame z dobrej praxe Švédska), ktorý sprístupní sociálne a kultúrne vzdelávanie aj pracovne veľmi vyťaženým migrantom. E-learningovú formu vzdelávania odporúčame aj pre migrantov, ktorí patria do málopočetnej jazykovej skupiny kde by bolo finančne neefektívne zabezpečovať prezenčnú formu výučby.
7. Zabezpečiť informovanosť o poskytovaní sociálnej a kultúrnej orientácie najmä prostredníctvom štátnych inštitúcií – oddelení cudzineckej polície, úradov práce sociálnych vecí a rodiny a iných úradov, ktoré väčšina migrantov v SR musí navštíviť, primeranou formou, napr. informačných kartičiek.
8. V záujme zvýšenia miery osvojenia obsahu kurzov využívať interaktívne formy vzdelávania a multimedialne pomôcky – napr. dokumentárny film s možnosťou diskusie – a do vedenia kurzov zapojiť lektorov s migrantským pozadím prípadne migrantskou skúsenosťou (osvedčená prax mesta Viedeň, Švédska a IOM Ženeva). Vysoko špecifické témy, napr. daňové priznania, viesť odborníkmi so zabezpečeným tlmočením.
9. Vypracovať osnovy sociálneho a kultúrneho vzdelávania, ktoré svojím rozsahom i obsahom zohľadňujú cieľovú skupinu, predpokladanú dĺžku pobytu v SR a stupeň integrácie. Obsah vzdelávania by mal pokrývať základné oblasti života migranta v SR: zdravotný a sociálny systém, školský systém, bývanie, pracovný trh a zákonník práce, podmienky udelenia pobytu, život na Slovensku a interkultúrne kompetencie. Nemala by byť vynechaná ani prevencia fenoménu obchodovania s ľuďmi (informácia o informačnej bezplatnej linke 0800 800 818, o systéme pomoci obetiam OSĽ, a i) vzhľadom na potenciálne zraniteľné postavenie cudzincov. Na tvorení obsahu kurzov sociálnej a kultúrnej orientácie by sa mali aktívne podieľať aj samotní migranti a predstavitelia ich komunít.
10. Vytvoriť jednotný študijný materiál pre SR a systém hodnotenia všeobecných znalostí o Slovenskej republike pri uchádzaní sa o občianstvo SR. Navrhujeme tiež zväziť poskytovanie kurzu o všeobecných znalostiach o Slovenskej republike vedený kvalifikovaným lektorom, ktorý migrantov pripraví na skúšky, a to prezenčne a prípadne s využitím internetu.

Projekt StartWien

Mesto Viedeň, Rakúsko

Oddelenie Magistrátu 17 – Integrácia a Rozmanitosť

Mesto Viedeň má viac ako 1,7 milióna obyvateľov a dlhú históriu prisťahovalectva. Jeden z troch občanov mesta Viedeň má migračný pôvod; 20 % obyvateľov pochádza priamo zo zahraničia a 44 % má aspoň jedného z rodičov cudzinca. Najpočetnejšími komunitami sú turecká komunita a migranti pochádzajúci z balkánskych krajín. V roku 2004 zriadilo mesto Viedeň odbor MA 17 pre integráciu a diverzitu s rozpočtom 14 miliónov EUR ročne. Okrem realizácie projektu sociálnej a kultúrnej orientácie pre migrantov s udeleným pobytom vo Viedni „Start Wien“ plní MA 17 aj funkciu sprostredkovateľa medzi organizáciami migrantov, neziskovými organizáciami a mestom Viedeň.

Na modeli sociálnej a kultúrnej orientácie mesta Viedeň je zaujímavá najmä komplexnosť a efektívnosť riešenia a jeho realizácia na lokálnej úrovni – funguje výlučne na území Viedne. Model je postavený na úzkej spolupráci odboru MA 17 a odboru MA 35 Imigrácia, Občianstvo, Matričné úrady, kde sa všetci migranti s udeleným legálnym pobytom dozvedia o službách Start Wien (darí sa zasiahnúť až 90 % cieľovej skupiny); ma rôznorodosti (3 typy poradenstva, 8 informačných modulov) a praktickosti poskytovaných informácií; a na prepojenosti sociálnej a kultúrnej orientácie a vzdelávania v nemeckom jazyku. Komplexnosť riešenia sa ukazuje aj v zložení 60-členného tímu odboru MA 17 – dve tretiny zamestnancov majú migrantský pôvod, pochádzajú z 18 rôznych krajín a hovoria 20 cudzími jazykmi. Jazyková vybavenosť a kultúrna spriaznenosť napomáha zamestnancom v ich komunikácii s komunitami migrantov. Zamestnanci sú súčasne aj lektormi Start Coaching.

Logika poskytovania informácií je nasledovná: cudzinec po udelení pobytu v meste Viedeň môže absolvovať **Start Coaching – Štartovné poradenstvo**, kde je v priebehu jednej hodiny oboznámený so základnými informáciami o živote vo Viedni, ako aj s možnosťou iných poradenských služieb. Dostane uvítaciu zložku, kde si môže zakladať dôležité informácie a dokumenty súvisiace s jeho životom vo Viedni. Táto obsahuje privítanie, informácie o dostupných službách a partnerských organizáciách Start Wien, vreckovú mapu Viedne a „**Viedenský študijný preukaz**“, do ktorého sa zaznamenáva absolvovanie jednotlivých informačných modulov, jazykové a iné odborné vzdelávanie, záznam o konzultáciách a Viedenské jazykové poukážky na kurzy nemeckého jazyka. Na základe potreby si môže cudzinec vybrať z **8 informačných modulov** (konzultácia trvá 2 hodiny) a na základe účasti aktivovať vždy jednu z troch **jazykových poukážok** (platnosť je 30 mesiacov od vystavenia). Informácie o termínoch konania informačných modulov sa migranti dozvedia na informačných linkách v 10 jazykoch a na webovej stránke. Ak majú migranti ďalšie otázky alebo potrebujú pomoc počas prvých dvoch rokov života vo Viedni, môžu sa objednať na skupinovú alebo individuálnu konzultáciu **Druhý stupeň Start Coaching**.

Všetky druhy poradenstva sú dobrovoľné, prezenčné, poskytované zdarma, interaktívne a vedú ich lektori s migrantským pozadím v jazyku migranta – dostupných je 24 jazykov.

Hlavnou myšlienkou projektu StartWien je, že migranti sú vo Viedni vítaní a čo najskôr po príchode do

krajiny/mesta Viedeň potrebujú poznať svoje práva a povinnosti, aby ich štart v novej krajine bol úspešnejší.

Dobrá prax:

- » **Lahká dostupnosť informačných modulov – sú zdarma, v materinskom jazyku migranta, prvé informačné stretnutie priamo v budove magistrátu, lektor je človek s rovnakým kultúrnym zázemím ako migrant, informácie cudzinec získava bezprostredne po príchode do mesta Viedeň**
- » **Účastou na informačnom module cudzinec získava podporu vo forme poukážok na nemecké jazykové kurzy**
- » **Obsah a koncept programu StartWien bol vytvorený za priamej účasti samotných migrantov, čo pomáha zvýšiť jeho efektivitu**
- » **Možnosť riešenia individuálnych problémov migrantov mimo pokrytia informačnými modulmi na základe dohodnutého stretnutia StartWien druhého stupňa**

- » **Možnosť zveriť deti do detského kútika počas absolvovania informačných modulov**
- » **Napojenie na širokú sieť kontaktov pomáhajúcich a migrantských organizácií**
- » **Komplexnosť a flexibilita poskytovania sociálnej a kultúrnej orientácie**

Na konferencii projekt prezentovala Andrea Nyilassy, ktorá pracuje pre MA 17 od jeho vzniku v roku 2004. Od roku 2008 pôsobí ako lektorka programu StartWien v nemeckom a anglickom jazyku, od roku 2011 aj v maďarskom jazyku.

**Kontakt: Tel: 0043 1 4000 81546,
E-Mail: andrea.nyilassy@wien.gv.at
MA 17, Integration und Diversität, Friedrich-Schmidt-Platz 3, A – 1080 Wien, Tel.: +43 1 4000 81510, E-Mail: post@m17.wien.gv.at; www.wien.gv.at/english/social/integration; www.startwien.at**

História migrácie vo Viedni

- 1910 – Rakúsko-Uhorská Monarchia: Viedeň má 2 milióny obyvateľov (z toho 25% česky hovoriacich)
- 60. roky 20. storočia: ‚gestarbaiteri‘ obzvlášť z bývalej Juhoslávie a Turecka (najímaní firmami)
- Od 1990: rozmanitejšia imigrácia (z východoeurópskych krajín, Ázie a Afriky)
- Od 2005: viac prisťahovalcov z krajín EHP (najpočetnejšia skupina z Nemecka)

Stadt Wien

WIEN IST VIELFALT. MA 17

Koncept StartWien

- Výskum o programoch podporujúcimi integráciu v iných európskych mestách a Kanade
- Pohovory s novými prisťahovalcami o ich potrebách
- Na procese vývoja tohto projektu sa podieľali rozličné komunity, lektori nemeckého jazyka ako cudzieho jazyka a experti na konzultácie s prisťahovalcami
- Projekt by mal byť usporiadaný podľa individuálnych potrieb prisťahovalcov
- Všetky služby – Štartovné poradenstvo, informačné moduly, Štartovné poradenstvo druhého stupňa – sú poskytované v materinskom jazyku nových prisťahovalcov

StoDt#Wien

WIEN IST VIELFALT. MA 17

Cieľové skupiny

- Ľudia ktorí prichádzajú do Rakúska za účelom zlúčenia rodiny s rakúskym občanom alebo so štátnym príslušníkom tretích krajín – musia podľa imigračného zákona do dvoch rokov preukázať znalosť nemeckého jazyka na úrovni A 2
- Od januára 2011, zároveň pre všetkých štátnych príslušníkov tretích krajín ktorí sú rodinnými príslušníkmi štátnych príslušníkov EHP a ktorí medzičasom obdržali potvrdenie o registrácii (pre príslušníkov EÚ) alebo potvrdenie o pobyte z oddelenia magistrátu 35 - Imigrácia, Občianstvo, Matričné úrady (MA 35).

StoDt#Wien

WIEN IST VIELFALT. MA 17

Start Wien – úspešný štart vo Viedni

- Od októbra 2008 poskytuje oddelenie magistrátu mesta Viedeň č.17 v rámci projektu "Start Wien" novým prisťahovalcom komplexnú asistenciu

Projekt "Start Wien" bol implementovaný v spolupráci s

- oddelením magistrátu 35 - Imigrácia, Občianstvo, Matričné úrady(MA 35)
- Informačným centrom pre prisťahovalcov
- Viedenskou nadáciou pre podporu zamestnanosti
- Viedenskými úradmi práce(AMS)
- Hospodárskou komorou Rakúska a
- Komorou robotníkov a zamestnancov Viedeň

StoDt#Wien

WIEN IST VIELFALT. MA 17

Start Wien - služby

- Štartovné poradenstvo
- Viedenský študijný preukaz
- Viedenské jazykové poukážky
- Informačné moduly
- Štartovné poradenstvo druhého stupňa

StoDt+Wien

WIEN IST VIELFALT. MA 17

Stretnutie Štartovného poradenstva v "Start Wien"

- služba uspôsobená individuálnym potrebám nových prisťahovalcov
- jednohodinové konzultácie
- možnosť vedenia stretnutí v 24 jazykoch
- zvyčajne sa koná po tom, ako oddelenie magistrátu 35 - Imigrácia, Občianstvo, Matričné úrady, udelilo prisťahovalcom povolenie na pobyt alebo po dohodnutí si stretnutia

StoDt+Wien

WIEN IST VIELFALT. MA 17

Jazyky StartWien

• Albánsky	Bulharský
• Arabský	Maďarský
• Bosenský/Chorvátsky/Srbský	Poľský
• Čínsky	Rumunský
• Anglický	Slovenský/Český
• Fársí/Darí/Paštúnsky	
• Francúzsky	
• Nemecký	
• Hindský/Pandžábsky/Urdu	
• Ruský	
• Španielsky	
• Turecký	

StoDt+Wien

WIEN IST VIELFALT. MA 17

Štartovné poradenstvo: Obsah

Noví prisťahovalci

- obdržia Viedenský študijný preukaz, ktorý obsahuje Viedenské jazykové poukážky
- majú k dispozícii dôležité informácie o najrelevantnejších témach ktoré im majú napomôcť s ich štartom vo Viedni
- dostanú rady o vhodných kurzoch nemeckého jazyka, cenné tipy a
- rady na prvých pár týždňov a mesiacov ich pobytu vo Viedni.

StoDt+Wien

WIEN IST VIELFALT. MA 17

Viedenský študijný preukaz

- pre nových prisťahovalcov vo Viedni
- zahŕňa Viedenské jazykové poukážky v hodnote 300 EUR alebo 150 EUR
- bol spoločne vyvinutý príslušnými organizáciami, inštitúciami a úradmi
- do preukazu sú zaznamenávané všetky vzdelávacie a iné školenia, ako napríklad kurzy nemeckého jazyka a informačné moduly

StoDt+Wien

WIEN IST VIELFALT. MA 17

Viedenské jazykové poukážky

- Na základe Dohody o Integrácii, musia noví prisťahovalci do dvoch rokov od ich príchodu do Rakúska, preukázať znalosť nemeckého jazyka na úrovni A 2
- Oddelenie magistrátu 17 ich podporuje prostredníctvom Viedenských jazykových poukážok; tieto tri poukážky môžu byť využité po absolvovaní aspoň troch informačných modulov
- Noví prisťahovalci, ktorí pricestovali do Rakúska po 1. októbri 2008 obdržia Viedenské jazykové poukážky v hodnote 300 EUR (tri poukážky, každá v hodnote 100 EUR).

StoDt+Wien

WIEN IST VIELFALT. MA 17

Viedenské jazykové poukážky

Musia spĺňať nasledovné kritériá:

- Nachádzajú sa vo Viedni na základe predchádzajúceho zlúčenia sa rodiny s rakúskym občanom alebo so štátnym príslušníkom tretích krajín
- Oddelenie magistrátu 35 - Emigrácia, Občianstvo, Matričné úrady im udelilo prvé povolenie na pobyt
- Vyzdvihli si svoj Viedenský študijný preukaz na začiatku ich konzultačného stretnutia
- Viedenská jazyková preukážka môže byť kombinovaná s jazykovou poukážkou rakúskej nadácie pre integráciu (Österreichischer Integrationsfonds, ÖIF).

StoDt+Wien

WIEN IST VIELFALT. MA 17

Viedenské jazykové poukážky

Jazykové poukážky v hodnote 150 EUR (tri poukážky, každá v hodnote 50 EUR)

- Pre štátnych príslušníkov EHP a štátnych príslušníkov tretích krajín ktorí sú rodinní príslušníci štátnych príslušníkov EHP

Musia spĺňať nasledovné kritériá:

- Sú rodinnými príslušníkmi, samostatne zárobkovo činnými alebo zamestnanými osobami
- Obdržali potvrdenie o registrácii alebo potvrdenie o pobyte z oddelenia magistrátu 35 - Emigrácia, Občianstvo, Matričné úrady po 1. januári 2011
- Vyzdvihli si svoj Viedenský študijný preukaz na začiatku ich konzultačného stretnutia

StoDt+Wien

WIEN IST VIELFALT. MA 17

Informačné moduly "Start Wien"

- Informačné dni sa uskutočňujú v ľudových školách vzdelávania pre dospelých VHS Favoriten, každú druhú sobotu v mesiaci (počas modulov je ponúkaná starostlivosť o deti)
- Informačné moduly sa konajú v 20 jazykoch a sú bez poplatkov
- Noví prisťahovalci a ktokoľvek kto má záujem, sú na informačných moduloch vítaní.
- Moduly sa uskutočňujú ako dvojhodinové informačné stretnutia kde môžu prisťahovalci klásť otázky a kde obdržia letáky s najdôležitejšími informáciami a adresami k danej téme v ich materinskom jazyku.

StoDt+Wien

WIEN IST VIELFALT. MA 17

Informačné moduly "Start Wien"

- Témy Informačných Modulov:
  - Spoločné nažívanie (vedený súčasne mužským aj ženským školiteľom)
  - Otázky pobytu (vedený Imigračným oddelením magistrátu)
  - Systém vzdelávania v Rakúsku
  - Ubytovanie vo Viedni
  - Systém zdravotnej starostlivosti v Rakúsku
  - Pracovné prostredie (vedené Komorou robotníkov a zamestnancov)
  - Profesie (vedené Viedenskou nadáciou pre podporu zamestnanosti)
  - Uznávanie kvalifikácií (individuálne konzultácie v Perspektive)

StoDt#Wien

WIEN IST VIELFALT. MA 17

Školitelia Informačných Modulov

- Školitelia sú väčšinou "nejtiv spíkeri" ktorí sa do Rakúska sami osobne prisťahovali (majú skúsenosti s prisťahovalectvom, poznajú systém s štruktúru krajín z ktorých prisťahovalci pochádzajú, ako aj systém Rakúska a sú im známe rozdiely)
- Školitelia sú vyškolení v špecifických oblastiach a väčšinou pochádzajú z profesijných oborov téme príbuzných

StoDt#Wien

WIEN IST VIELFALT. MA 17

Štartovné poradenstvo druhého stupňa

Štartovné poradenstvo druhého stupňa sa koná v niekoľkých jazykoch. Je to služba pre všetkých držiteľov Viedenského študijného preukazu počas ich prvých dvoch rokov vo Viedni za účelom:

- Objasnenia otvorených otázok
- Kontaktovania iných poradenských služieb
- Objasnenia otázok týkajúcich sa integrácie
- Výmeny skúseností s inými prisťahovalcami

- individuálne alebo v skupinách

StoDt#Wien

WIEN IST VIELFALT. MA 17

Dôvody na pozitívnu spätnú väzbu

- Noví prisťahovalci dostávajú informácie pre ich štart vo Viedni bezprostredne po tom, ako sa sem prisťahujú
- Komplexné a komplikované témy sú vysvetľované v materinskom jazyku prisťahovalcov
- Každý prisťahovalec má iné potreby v závislosti od svojho pôvodu, vzdelanostnej úrovne, veku, sociálnej situácia atd. - individuálne potreby sú zohľadňované
- Noví prisťahovalci sú motivovaní sa začať učiť nemecký jazyk čo možno najskôr
- Noví prisťahovalci sa cítia vo Viedni vítaní

Stadtwien

WIEN IST VIELFALT. MA 17

Úspech StartWien

- Bolo rozdanych viac ako 10 000 Viedenských študijných preukazov, bolo napočítaných viac ako 20 000 návštev informačných modulov, viac ako 3 500 ľudí sa doposiaľ zúčastnilo štartovného poradenstva druhého stupňa
Okolo 6500 cudzincov využilo aspoň jednu poukážku na kurz Nemčiny
- StartWien bola udelená v roku 2010 Rakúska štátna cena v oblasti Integrácie v kategórii 'Propagácia a Podpora'
- StartWien bola v roku 2010 na Rakúskom Ministerstve Školstva udelená Európska Značka pre Jazyky

Stadtwien

WIEN IST VIELFALT. MA 17

Centra na podporu integrácie cizinců, Česká republika

Česká republika zaznamenala v uplynulých rokoch zásadné zmeny v oblasti migrácie a integrácie. V roku 1990 sa na území bývalého Československa pohybovalo 35 198 cudzincov s legálnym pobytom, o 20 rokov neskôr k 31. 12. 2010 zaznamenal Český štatistický úrad 425 301 cudzincov. Česká republika sa v pomerne krátkom čase stala primárne imigračnou krajinou, pričom počet cudzincov v Čechách je vyšší, ako súčet všetkých cudzincov v Poľsku, na Slovensku a v Maďarsku. Od roku 2009 začali v jednotlivých krajoch vznikať regionálne centrá na podporu integrácie cudzincov CPIC ako nástroje realizácie integračnej politiky na regionálnej a lokálnej úrovni. Centrá sú zriaďované na základe projektov spolufinancovaných z EIF – Európskeho fondu na integráciu štátnych príslušníkov tretích krajín. Sociálna a kultúrna orientácia je jednou zo služieb, ktoré centrá v regiónoch poskytujú.

Český model poskytovania sociálnej a kultúrnej orientácie je zaujímavý najmä regionálnym/lokálnym riešením poskytovania sociálnej a kultúrnej orientácie s dôrazom na kultúrne špecifická a aktuálne potreby jednotlivých komunít cudzincov. Komplexnosť a efektívnosť českého modelu spočíva aj vo vysokej miere spolupráce a sieťovania medzi aktérmi na lokálnej úrovni ako aj vo veľkej rôznorodosti poskytovaných služieb.

CPIC cieľovej skupine poskytujú sociálne a kultúrne témy tromi spôsobmi: témy sú priamo obsiahnuté v kurzoch češtiny, tematické bloky sú vložené do kurzov češtiny, alebo ide o semináre s odborníkmi. Prax v poskytovaní sociálnej a kultúrnej orientácie ukázala, že cudzinci uprednostňujú krátkodobé semináre zamerané na konkrétnu odbornú tému, ktorú prednáša

lektor – odborník a zároveň hovorí jednoduchou rečou; osvedčilo sa rozdávať slovníček pojmov. Vyplýva to z pracovnej vyťaženia cudzincov – za čas strávený na kurze potrebujú dostať jasné, presné a praktické informácie. Znalosť časových možností klientov CPIC umožňuje stanoviť vhodný čas konania kurzu (v sobotu vietnamskí obchodníci nakupujú tovar, niektoré skupiny cudzincov pracujú na zmeny a i.). Témy kurzov sociálnej a kultúrnej orientácie sú stanovené na základe informácií nadobudnutých počas terénnej práce a pri poskytovaní iných služieb cudzincom (právne, sociálne poradenstvo, výučba českého jazyka a i.), ako aj na základe priamej požiadavky cieľovej skupiny. Aktuálnym príkladom kurzu je téma prohibície predaja alkoholu v ČR – čo to v praxi znamená a aké sú postihy za nedodržanie zákona alebo ako podať daňové priznanie pre vietnamských obchodníkov. Takto sa aktuálne informácie dostanú do komunity, nakoľko mnoho cudzincov neovláda český jazyk a nesleduje české médiá. Informovanie cudzincov o témach, ako sú napr. povinnosť zdravotného a sociálneho poistenia alebo podanie daňového priznania, je kľúčové, nakoľko je to pre mnohých nový koncept.

Efektívnosť poskytovania sociálnej a kultúrnej orientácie zvyšuje aj existencia regionálnych poradných platforiem (s účasťou krajských a obecných úradov, cudzineckej, štátnej a mestskej polície, úradov práce, finančných a živnostenských úradov), ktoré riešia aktuálne problémy cudzincov, vytvárajú priestor pre výmenu informácií a podávajú podnety na prijímanie opatrení, ktoré reagujú na aktuálne potreby integrácie. Členovia platforiem sú zároveň aj lektormi krátkych odborných seminárov.

Dobrá prax

- » Flexibilita v reflektovaní tém sociálnej a kultúrnej orientácie v závislosti od reálnej potreby cieľovej skupiny s aktívnou účasťou cudzincov na definovaní tém.
- » Témy sociálnej a kultúrnej orientácie sú vysoko odborné a časovo aktuálne – napr. Ako podať daňové priznanie, Prohibícia predaja alkoholu a pri ich realizácii je prihliadané na kultúrne špecifiká skupín migrantov.
- » Sociálna a kultúrna orientácia je poskytovaná v Centrách na podporu integrácie cizinců, ktoré sú

pre cudzincov známym prostredím; je využívaná synergia poskytovania rôznych služieb migrantom.

- » Vytváranie poradných platforiem prispieva k efektívnejšiemu poskytovaniu sociálnej a kultúrnej orientácie.

Na konferencii projekt prezentoval Jiří Vesecký, vedúci odboru Centier na podporu integrácie cizinců, Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra ČR.

Kontakt: jvesecky@suz.cz; www.integracnicentra.cz

VÝVOJ MIGRACE V ČR

- po roce 1989 obrovský nárůst (35 198 legálně pobývajících cizinců v roce 1990, 425 301 v roce 2010)
- zvláště v letech 2006 až 2010 jeden z nejrychlejších nárůstů v rámci OECD, změna z tranzitní země na cílovou
- srovnání v rámci regionu – v ČR je více cizinců než v Polsku, Slovensku a Maďarsku dohromady
- procentuálně je ČR pod průměrem EU (3,3%), ale vysoká dynamika
- země původu: cca 30% UKR, 17% SVK, 14% VNM, 6% RUS

INTEGRACE CIZINCŮ V ČR – OBECNÉ TEZE

- v návaznosti na uvedené nutnost přijmout integrační opatření – úspěšnost integrace přímo podmiňuje prospěšnost a efektivitu migrace
- na úspěšné integraci se musí podílet jak cizinci, tak majoritní společnost – jedná se o obousměrný proces
- cílem všech aktivit integrační politiky je předcházet společenské izolaci a sociálnímu vyloučení migrantů (uzavřené komunity)

KONCEPCE INTEGRACE CIZINCŮ

- každoročně aktualizovaný vládní materiál
- počítá se zapojením řady resortů (MV – koordinační role, MPSV, MŠMT, MPO, MZD, MMR, MK) a dalších partnerů (kraje, NNO)

Hlavními cíli aktuální Koncepce je umožnit cizincům:

- znát svá práva a povinnosti
- orientovat se v novém prostředí, zvyklostech a způsobu života
- rozumět a být schopen komunikace v ČJ
- být samostatnými a soběstačnými po stránce ekonomické i sociální
- být informován, kde mohou naleznout pomoc

CENTRA NA PODPORU INTEGRACE CIZINCŮ

- × vznikají jako nástroj realizace integrační politiky na regionální a lokální úrovni od roku 2009
- × spolufinancována jsou z Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí
- × Správa uprchlických zařízení MV jich provozuje 8 (v Pardubickém, Plzeňském, Moravskoslezském, Zlínském, Jihočeském, Karlovarském, Libereckém a Olomouckém kraji)
- × ostatní organizace provozují celkem 3 (Poradna pro integraci v Ústeckém kraji, Krajský úřad v Jihomoravském kraji a od dubna tohoto roku MHMP v Praze)

CÍLE CENTER

- × podporovat spolupráci mezi relevantními subjekty pomocí regionálních platforem
Instituce zapojené v regionálních platformách: krajský úřad, cizinecká policie, Odbor azylové a migrační politiky, úřad práce, městské úřady, VZP, finanční úřad, neziskové organizace aj.
- × mapovat aktuální trendy v oblasti integrace cizinců, zpracovávat podněty, které vycházejí z aktuální situace
- × poskytovat služby klientům

KLIENTI CENTER

- × služeb Centra mohou využít všichni cizinci, kteří současně:
  - + mají platný trvalý nebo dlouhodobý pobyt
  - + pocházejí z nečlenských zemí EU (tzv. „třetích zemí“)
- × všechny služby jsou poskytovány klientům z cílové skupiny zdarma (má své výhody i nevýhody)
- × Centrum svou nabídkou pokrývá území celého kraje

HLAVNÍ POSKYTOVANÉ SLUŽBY

- ☎ sociální poradenství
- § právní poradenství
- cz kurzy českého jazyka
- 👤 kurzy sociální a kulturní orientace
- @ internetové pracoviště a knihovna

AKTIVITY CENTER ZVYŠUJÍCÍ SOCIÁLNÍ A KULTURNÍ ORIENTACI KLIENTŮ

- × kurzy sociální a kulturní orientace (organizovány ve spolupráci s partnery z platforem, nebo smluvně zajištěnými odborníky)
- × kurzy sociální a kulturní orientace vložené do výuky českého jazyka
- × sociální a kulturní témata přímo obsažená ve výuce českého jazyka
- × vytváření a distribuce informačních materiálů – tzv. informačních karet

---

KURZY SOCIÁLNÍ A KULTURNÍ ORIENTACE

- × organizovány ve spolupráci s partnery z platforem nebo smluvně zajištěnými odborníky
- × mají formu tematicky zaměřených seminářů, s výkladem odborníka a následnou diskuzí
- × seznamují cizince s podmínkami života v České republice, pomáhají jim orientovat se zejména v sociálním, zdravotním a vzdělávacím systému

---

HLAVNÍ TÉMATA KURZŮ SOCIÁLNÍ A KULTURNÍ ORIENTACE

- × česká společnost a rodina
- × postavení cizince v ČR
- × specifika komunikace
- × české instituce a jejich vztah k cizincům
- × práce a podnikání v ČR
- × bydlení
- × služby a nákupy
- × volný čas

VÝBĚR TÉMATU KURZŮ SOCIÁLNÍ A KULTURNÍ ORIENTACE

- × zjištění zájmu o dané téma dotazováním mezi klienty (při ambulantním nebo terénním poradenství, při poskytování ostatních služeb)
- × definování nejčastějších problémů klientů pracovníky Center
- × definování nejčastějších problémů klientů pracovníky spolupracujících organizací

KURZY SOCIÁLNÍ A KULTURNÍ ORIENTACE VLOŽENÉ DO VÝUKY ČESKÉHO JAZYKA

- × výhoda vysoké návštěvnosti
- × do čtyřicetihodinového kurzu českého jazyka vkládány 1-2 kurzy
- × lektorují kvalifikovaní lektoři z NNO
- × témata podobná jako u samostatných kurzů
- × forma více interaktivní než u samostatných kurzů

SOCIÁLNÍ A KULTURNÍ TÉMATA PŘÍMO OBSAŽENÁ VE VÝUCE ČESKÉHO JAZYKA

- × výuka českého jazyka vždy obsahuje sociální a kulturní témata – ta jsou ovšem využita účelově, ke zvýšení jazykových kompetencí
- × je vhodné v metodice výuky vymezit sociální a kulturní témata, která by měla být v rámci výuky probírána a jejichž slovní zásobu by si měli cizinci osvojit

---

INFORMAČNÍ MATERIÁLY – TZV. INFORMAČNÍ KARTY

- × stručné
- × přehledné
- × jazykově jednoduché
- × aktuální (reagující na změny legislativy)
- × velmi konkrétní (včetně kontaktů – tedy nutnost regionálních mutací)
- × dostupné v potřebných jazykových mutacích

PROPAGACE KURZŮ SOCIÁLNÍ A KULTURNÍ ORIENTACE

- × pokud jsou kurzy tohoto typu dobrovolné, bývá problém je naplnit (na rozdíl od kurzů CJ a dalších služeb)
- × obecně platí, že větší zájem mají klienti o kurzy konkrétní, pokud možno vedené odborníkem z praxe, kterému mohou pokládat doplňující dotazy
- × téměř nikdy tyto kurzy nejsou prvním typem služby, kterou klient v Centru využije – prakticky vždy je mu nabídnuta po využití jiného typu služby (kurz CJ, právní nebo sociální poradenství)

ZKUŠENOSTI Z PRAXE

- × tlumočnický, slovníček pojmů
- × nepodcenění kulturních rozdílů mezi různými skupinami cizinců (Vietnamci na kurzech CJ)
- × důležitost osoby lektora
- × termín akce

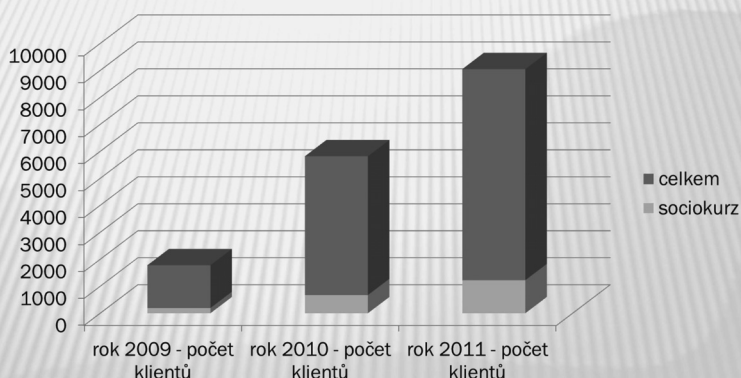

VÝVOJ POČTU KLIENTŮ V LETECH 2009 - 2011

Uvítacie kurzy pre cudzincov, IOM Praha, Česká republika

Cudzinci majú krátko po príchode často nerealistické a nepresné očakávania od života v novej krajine. Výsledkom sú komplikácie pre samotných cudzincov aj pre cieľovú krajinu. Projekt vytvorenia a pilotného testovania uvítacích kurzov pre cudzincov, ktorý realizuje Slovo 21 v spolupráci s IOM Praha, je prvým pokusom o celoplošný kurz sociálnej a kultúrnej orientácie v Českej republike. Je pravdepodobné, že tento jednodňový – 8 hodinový kurz bude od roku 2015 povinný pre všetkých novo prichádzajúcich cudzincov v režime zákona o pobyte cudzincov z tretích krajín vo vekovom rozpätí od 15 do 60 rokov.

Tento príklad poskytovania sociálnej a kultúrnej je zaujímavý svojou ambíciou a inovatívnosťou – ak bude kurz zo zákona povinný, je predpoklad, že zasiahne takmer 100 % cieľovej skupiny.

Uvítací kurz si kladie za cieľ sprostredkovať cieľovej skupine dôležité informácie – sociálno-kultúrny prehľad o živote v Českej republike a informácie, ktoré posilnia ich legálnemu postaveniu v ČR. Kurz by mal cudzincov vybaviť aj zručnosťami, ktoré budú potrebovať na život v novej krajine. Absolventi budú poznať svoje práva a povinnosti a v prípade potreby budú vedieť, kde hľadať pomoc a podporu. Zaujímavosťou projektu je jeho pilotné testovanie a následné úpravy na základe spätnej väzby absolventov a lektorov. V rámci projektu vznikne inštruktážny film a metodická príručka pre lektorov, ktorá bude obsahovať aj informácie o vybraných krajinách pôvodu a o migrácii. Pre absolventov uvítacích kurzov bude zostavená informačná brožúra, ktorá bude obsahovať užitočné kontakty s regionálnymi špecifikami. Informačná brožúra bude dostupná aj na internete a v knižniciach Centier na podporu integrácie cudzincov. Uvítacie kurzy budú poskytovať „registrované

organizácie“ a o registrácii bude rozhodovať Ministerstvo vnútra. Základným kritériom bude dôveryhodnosť a dlhodobá skúsenosť organizácie s integráciou cudzincov.

Cudzinci sa o termínoch konania kurzov a spôsobe prihlásenia dozvedia od cudzineckej polície; ideálne do troch dní od príchodu do ČR, čo je zákonná lehota, dokedy sa musia na cudzineckej polícii hlásiť. Náklady na 1 kurz sú v súčasnosti odhadované na 10 000 CZK. Definitívna podoba kurzu a výsledky pilotného testovania by sa mali byť známe do 30. júna 2013.

Potreba zavedenia kurzu vyplýva z Koncepcie integrácie cudzincov pre ČR a z praxe štátov s dlhodobou skúsenosťou s migráciou.

Na konferencii projekt prezentovala Lucie Sládková, ktorá je vedúcou misie IOM Medzinárodnej organizácie pre migráciu v Českej republike v Prahe od roku 2000.

Kontakt: lsladkova@iom.int; www.iom.cz

Uvítací kurzy v České republice

- V průběhu roku 2011 proběhla kolokvia mezi státní správou a neziskovým sektorem
- Výsledkem byl Rámec pro vytvoření Úvodního uvítacího kurzu a tématické okruhy
- Na základě vypsání výzvy k EIF projektům byl vybrán realizátor pro vytvoření metodiky a odzkoušení pilotní fáze kurzů

1

Rozsah uvítacích kurzů

- Prezenční jednodenní kurzy přednášené v ČJ s tlumočením do 4 nejčastějších jazyků cizincům: angličtina, ruština, ukrajinština, vietnamština
- Skupiny cca 20 cizinců, regionálně a časově co nejdostupnější (tj. jak v pracovní dny, tak o víkendech)
- Kurz by cizinci měli absolvovat do 3 měsíců po vstupu na území ČR.

2

Cílová skupina

Cílovou skupinou jsou **všichni nově příchozí cizinci v režimu zákona o pobytu cizinců z třetích států** ve věku 15 – 60 let

? Otázkou zůstává, zda kurzy budou nadále jednotné pro občany Ukrajiny jako pro občany Japonska či USA. Pilotně je nutné odzkoušet.

3

Provázání s legislativou

- Asi od roku 2015 bude zřejmě **kurz povinný**, do té doby budou kurzy pilotně zkoušeny
- Motivace cizinců k účasti na kurzu: zákonem bude stanoveno, že **pokud absolvují do 3 měsíců**, bude kurz poskytován **zdarma**. Pokud později, ale do 1 roku pobytu, bude **zpoplatněno** (správním poplatkem za odložení kurzu, který bude splatný ve formě kolků). Pokud **neabsolvují do 1 roku pobytu**, bude to mít za následek **neproloužení pobytu**.
- I kdyby **legislativa neuzákonila kurzy jako povinné**, budou financované z projektů EIF pro zájemce z řad poskytovatelů. Pro cizince může být výhodou, že při udělování trvalého pobytu je přihlíženo k míře integrace (tj. i absolvování uvítacích kurzů)

4

Tématická náplň

- Tématická náplň kurzů bude jednotná. Nadstavbové kurzy dělají již nyní Centra na podporu integrace cizinců a NNO.
- Kurz bude poskytovat pouze základní zásadní a praktické informace a zejména má cizince naučit pracovat s informacemi a předat mu kontakty v regionu.
- Tématicky bude kurz **rozdělen do 2 bloků**
  - **1. blok: obecně informační**, velmi základním způsobem upozorní na nejdůležitější práva a povinnosti, prevence negativních jevů
  - **2. blok: interkulturní kompetence**, promítnutí filmu

5

Realizace uvítacích kurzů

- současný stav

- Vytvořena **Metodika k těmto kurzům** (nadále upravována při testovací fázi pilotních kurzů)
- Vytvořena **Informační brožura pro cizince** (obsahuje nejdůležitější informace z uvítacích kurzů ve srozumitelné formě. Bude přeložena do angličtiny, ruštiny, ukrajinštiny, vietnamštiny).
- Vytvořena **power pointová prezentace** (zůstane zatím v češtině kvůli výrazům v českém jazyce. Paralelně se cizinci mohou dívat do informační brožury ve svém jazyce).
- Proběhla **fokusní skupina s cizinci**, kteří komentovali zkušební uvítací kurz.
- Vytvořen **uvítací film pro cizince**

6

Realizace uvítacích kurzů

- K metodice uvítacích kurzů proběhlo **6 pracovních skupin** (složené ze zástupců OAMP MVČR, SUZ MVČR – Centra na podporu integrace cizinců, NNO Poradna pro integraci, Slovo 21, IOM Praha).
- **Od října 2012: začne pilotní odzkoušení** (v různých regionech, s různou cílovou skupinou) vybranými a vyškolenými lektory z řad Integročních center a NNO s tlumočením vyškolenými tlumočnickými

7

Metodika - části

- **I. Úvod** + informace o projektu, cílová skupina (cizinci do 3 měsíců), informace o migraci, principech integrace v ČR, statistiky cizinců v ČR
- **II. Poučení lektorům** (čerpáno mj. z posledního workshopu v Bratislavě a prezentace Pindie Stephen)
- **III. Praktická část** (praktická část je totožná s informační brožurou, ale rozšířena o další informace pro lektory v případě detailních dotazů)

8

Uvítací kurzy - struktura

- **I. Obecně informační část (5,5hod):**
- **Země, kde se nalézají** – 10 min
- **Česká republika a její hodnoty** (struktura moci, Ústava, občanská společnost) – 10 min
- **Imigrační a integrační kontext ČR** (historie imigrace, počty cizinců, zásady integrační politiky a její priority) – 10 min
- **Práva a povinnosti cizinců – pobytová legislativa** - 1 hod
- **Školství** (vzdělávací soustava, nostrifikace, zkouška z češtiny) – 30 min
- **Zaměstnání** (zaměstnání a pobytová legislativa, mzda, pracovní smlouvy, minimální mzda, hrubá a čistá mzda, zdravotní a sociální pojištění, rizika a pomoc) – 1 hod
- **Podnikání** (vznik podnikání a povinnosti během podnikání; rozdíl mezi zaměstnáním a podnikáním, rizika a pomoc) – 30 min
- **Zdravotnictví a zdravotní pojištění** (+krizové situace a tísňová linka) – 30 min
- **Sociální systém a sociální zabezpečení** – 30 min
- **Bydlení** (typy bydlení, získání nájmu, smlouva o pronájmu, nájem a poplatky) – 30 min
- **Prevence negativních jevů** – 30 min

9

Uvítací kurzy - struktura

- **II. Inter-kulturní kompetence (2,5 hod)**
- **Promítnutí filmu - 30 min**
- **Každodenní praktický život v české společnosti – 1 hod**
  - **Doprava, řízení auta, pošta, úřady**
  - **Rodina, rovnoprávnost, děti**
  - **Ženy v české společnosti**
  - **Prevence domácího násilí**
- **Obohacení společnosti cizinci – 15 min**
- **Kultura a tradice, svátky a oslavy – 15 min**
- **Verbální a neverbální komunikace – 15 min**
- **Kontakty na pomoc – 15 min**

10

Současné výzvy

- Ve zkušebním období jsou kurzy dobrovolné – jak motivovat cizince k jejich absolvování?
- Udržet uvítací kurz jako základní uvítací kurz, nikoliv individuálně poradenský
- Velký věkový rozsah absolventů: 15 – 60 let
- Jednotnost kurzu pro studenty, podnikatele, pracovní migranty
- Během prvních 3 měsíců od příjezdu cizinci neznají jazyk, tlumočení dále zmenší množství poskytovaných informací. Potřeba zajistit velice kvalitní tlumočení a monitorovat poskytované informace (otázka socio-kulturních mediátorů)
- Zaměstnavatelé budou mít povinnost uvolnit cizince na kurz
- Kurz až pro 20 osob, v některých krajích bude náročné naplnit (budou se sdružovat příbuzné jazyky (ukrajinština, ruština))

11

Využitie internetu pri poskytovaní kurzov pre migrantov Viadidakt Katarineholm, Švédsko

Vo Švédsku je poskytovanie sociálnej a kultúrnej orientácie pre cudzincov zakotvené v zákone, pričom za jeho realizáciu je zodpovedná miestna samospráva (počet samospráv vo Švédsku je okolo 290). Metodika nie je jednotne daná, zákon určuje len oblasti, ktoré musí sociálno-kultúrne vzdelávanie pokrývať. V Katrineholme sú kurzy poskytované najmä azylantom, pre ktorých sú povinné a bezplatné. Výučba prebieha v materinskom jazyku migranta a obsahuje nasledujúce témy: Ako sa do Švédska dostať, Život vo Švédsku, Ako byť vo Švédsku sebestačný a rozvíjať sa, Práva a povinnosti, Založenie rodiny a život s deťmi, Možnosť vecí ovplyvniť, Starostlivosť o zdravie, Starnutie vo Švédsku. Program je aktuálne poskytovaný v 11 jazykoch medzi ktorými sú napr. aj Tigrinya či Amharik. Základnou metodikou výučby je diskusia, dialóg a reflexia.

Na kurzoch sociálnej a kultúrnej orientácie, ktoré poskytuje Viadidakt, je ojedinelé využitie informačných technológií – e-learningová forma vzdelávania a výučba vo virtuálnej „triede“ prostredníctvom konferenčného programu Adobe Connect. Kurz prebieha on-line – učiteľ aj študenti (ktorí sa môžu nachádzať kdekoľvek vo Švédsku) sa vzájomne vidia a môžu spolu naraz komunikovať vo virtuálnej triede. Ktokoľvek, kto má prístup na internet a počítač s web kamerou (samosprávy poskytujú pre migrantov prístup) sa môže na kurze zúčastniť. Veľkou výhodou výučby on-line je, že sa celá hodina nahráva a ukladá, a tak sa k nej môžu študenti vrátiť, ak boli v termíne výučby chorí alebo sa z iných dôvodov nemohli zúčastniť. Zároveň si môžu zopakovať tému hodiny alebo si znovu vypočuť jej celý priebeh. Teoretické informácie, ktoré sú predmetom kurzu, sa nachádzajú na webovej stránke vo forme e-learningu s vloženými dokumentárnymi filmami, obrázkami, možnosťou otestovať sa, či odkazmi na iné web stránky. Obsah e-learningu je nahratý v rôznych jazykoch, aby bol prístupný aj pre analfabetov alebo zrakovo znevýhodnených. Dôvodom vytvorenia takéhoto kurzu je vysoká úroveň vzdelávania a finančná efektívnosť kurzu.

Dôvodom pre zavedenie kurzov sociálnej a kultúrnej orientácie vo Švédsku je čo najskoršie oboznámenie sa cudzincov so základnými informáciami o svojej novej krajine – o zákonoch, politickom systéme a demokracii, zeme-pisné vedomosti a i. Takto je väčší predpoklad, že budú mať cudzinci ľahší, rýchlejší a úspešnejší štart v novej krajine.

Dobrá prax

- » Kurzy sociálnej a kultúrnej orientácie sa realizujú lokálne na úrovni miestnej samosprávy
- » On-line vzdelávanie je finančne efektívne – odpa-dajú náklady za prenájom priestorov, dopravu mig-rantov a učiteľa
- » E-learningový model výučby s možnosťou vzdeláva-nia vo virtuálnej triede je veľmi flexibilný a dostupný pre cieľovú skupinu
- » Hodiny sa nahrávajú a pre migrantov, ktorí sa hodiny nemohli zúčastniť (napr. práca, choroba), tak existuje možnosť výučbu dobehnúť
- » Pre málopočetné skupiny migrantov v krajine je on-line vzdelávanie možnosť, ako absolvovať výučbu vo vlastnom jazyku

Na konferencii projekt prezentoval Erik Malm Birkegård, ktorý pre miestnu samosprávu Katrineholm pracuje od roku 2004, začínal na oddelení pre integráciu cudzincov, momentálne pôsobí ako supervízor pre lektorov sociálnej a kultúrnej orientácie.

**Kontakt: Erik Malm Birkegård, Tel. +46 70 570 12 41,
e-mail: erik.malmbirkegard@viadidakt.se
Johan Nygren, Tel. +46 70 590 75 70,
e-mail: johan.nygren@viadidakt.se,
www.viadidakt.se, Tel. +46 150 48 80 90**

Vyučovanie – v akej forme?

Učítelia sprevádzajú študentov učebným textom a iniciujú dialóg, diskusiu a podnecujú cudzincov, aby uvažovali nad témami kurzu. Učí sa v bežných triedach, ak je to možné a pomocou webového konferenčného systému Adobe Connect.

Naši učítelia prešli rôznym vzdelávaním, ktoré im umožňuje viesť kurzy na výbornej úrovni. Všetci majú možnosť konzultovať otázky ohľadom učenia, alebo problémových situácií v triede so skúseným pedagógom.

Pomocou Adobe Connect sme schopní učiť kurz všetkých „študentov“ súčasne. Adobe Connect poskytuje flexibilitu, ktorej sa dá veľmi ľahko konkurovať. V podstate môžete učiť kohokoľvek, kdekoľvek a čokoľvek.

Aký materiál použiť?

V súčasnosti je v obehu mnoho textov, kníh a materiálov. Materiál, ktorý si môžete prelistovať je jeden z najprepracovanejších a najpoužívanejších vo Švédsku.

Skúšame študentov ?

Oficiálne testy neexistujú. Niektorí z našich učiteľov napriek tomu účastníkom kurzu dávajú testy. Zákon testy nevyžaduje ale povoľuje, ak ich učiteľ považuje za potrebné.

Viac o kurze

Vo Švédsku cudzincom poskytujú kurzy sociálnej a kultúrnej orientácie miestne samosprávy, ktoré tiež zamestnávajú učiteľov, ktorí učia kurz v relevantných jazykoch. Kurzy sú financované miestnymi samosprávami a teda v konečnom dôsledku švédskymi daňovými poplatníkmi. Niektoré samosprávy dostali finančnú podporu z EÚ.

Náklady na jedného absolventa kurzu sú 4000 SEK/460 Euro, náklady na prevádzku sú približne 40 000 Euro mesačne.

Dĺžka kurzu je najmenej 60 hodín, čo je stanovené zákonom.

Kurz musí byť realizovaný vo vlastnom jazyku cudzinca a v prípade, že to nie je možné, tak v jazyku ktorý dobre ovláda.

Výhody

Najzaujímavejšie zistenie bolo, že cudzinci, s ktorými pracujeme sú s malou pomocou plne schopní sa prispôsobiť svetu počítačového vzdelávania. Dokonca aj ľudia, ktorí nevedia čítať, sú schopní sa naučiť, ako používať Adobe Connect.

Vzdelávanie s využitím internetu podnecuje cudzincov k budovaniu sociálnych sietí v „národnom rozsahu“.

Kurzy sú finančne efektívne.

Vzdelávanie je flexibilné, kurzu sa cudzinec môže zúčastniť kdekoľvek, dokonca aj z domu.

Materiál je bezplatný a prístupný pre každého.

Problémy

Počítače sa môžu pokaziť!

Môže zlyhávať sieť.

Pre niektorých cudzincov môže byť technologická náročnosť privysokým prahom, ale čas a prax to vyrieši.

Veľmi odporúčame, aby vyškolený pracovník „študentom“ na začiatku pomáhal, aby sa minimalizovalo riziko zlyhania.

Vzdelávanie migrantov

IOM Geneva

IOM Medzinárodná organizácia pre migráciu je medzivládna organizácia, ktorá vznikla v roku 1951 v Ženeve. Pôvodným poslaním IOM bolo pomôcť množstvu presídlených osôb, ktoré sa po vojne ocitli mimo svojho domova v rôznych európskych krajinách. V priebehu desaťročí po druhej svetovej vojne postupne došlo k významnému nárastu počtu migrantov a migrácia sa stala jednou z najvýznamnejších sociálnych otázok, ktoré ovplyvňujú moderné spoločnosti. V súvislosti s tým sa postupne rozrástol aj rozsah činnosti IOM a v súčasnosti sa organizácia venuje rôznym oblastiam manažmentu migrácie na celom svete. Jednou z dôležitých oblastí pôsobenia IOM v rámci integrácie migrantov je vzdelávanie migrantov, ktoré je vytvorené tak, aby uľahčil proces integrácie pri dočasnej a trvalej migrácii. Ide najmä o pred odchodovú a sociálno-kultúrnu orientáciu, vzdelávanie v jazyku a gramotnosť, školenie týkajúce sa samotnej cesty, orientáciu pred nástupom do práce, odborné vzdelávanie a tréning zručností alebo kurz finančnej gramotnosti.

IOM má viac ako 400 úradov vo vyše 150 krajinách sveta. Za posledných 60 rokov sa na tréningoch realizovaných IOM celosvetovo zúčastnilo viac ako milión migrantov; v roku 2011 to bolo 42 664 migrantov. Zastúpenie IOM v mnohých krajinách sveta umožňuje úzku spoluprácu cieľovej krajiny a krajiny pôvodu na zostavovaní tréningových osnov, čo zvyšuje efektívnosť vzdelávania. Každé dva roky sa koná stretnutie expertov, kde sa zdieľa dobrá prax a nastavujú sa nové možnosti vzdelávania do budúcnosti.

Migranti mávajú často nerealistické a nepresné informácie o živote v cieľovej krajine; samotným migrantom to spôsobuje stres pri príchode do cieľovej krajiny, nenaplnenie očakávaní zaťažuje vzťah s majoritou a vytvára

zbytočný tlak na sociálny systém. Všeobecné ciele pred odchodovej orientácie sú sprostredkovať aktuálne faktické informácie o cieľovej krajine (vrátane kultúrnych noriem a tradícií), pomôcť migrantom rozvinúť zručnosti, ktoré im pomôžu byť úspešnými v novom prostredí/na novom pracovisku a prehodnotiť prístup a postoje, ktoré uľahčia ich adaptáciu a integráciu. Účastníkmi pred odchodovej orientácie sú najmä utečenci, migranti z humanitárnych dôvodov, migranti za účelom zlúčenia rodiny alebo uzatvorenia manželstva či pracovní migranti. Osobitne treba spomenúť pred odchodovú orientáciu pre pracovných migrantov, ktorá je čoraz viac oceňovaná vládami, zamestnávateľmi, ako aj širokou spoločnosťou. Okrem uľahčenia adaptácie na nové pracovné prostredie má toto vzdelávanie pomôcť znížiť zraniteľnosť migrantov voči neférovým pracovným podmienkam alebo voči vykorisťovaniu. Všetky tréningy IOM sú vytvorené na mieru reflektujúc potreby a špecifiká cieľovej skupiny, sú interaktívne a ponúkajú otvorený bezpečný priestor pre otázky a zdieľanie obáv a strachu.

Dobrá prax:

Pozri prílohu 1

Na konferencii projekt prezentovala Pindie Stephen, Expertka na vzdelávanie migrantov a integráciu. Pre IOM pracuje viac ako 17 rokov a má 23 ročnú skúsenosť s presídľovaním migrantov, zostavovaním tréningových osnov, medzi kultúrnymi tréningami a tréningami pre trénerov.

Kontakt: e-mail: PSTEPHEN@iom.int, LHMD@iom.int

Prehľad prezentácie

- Úvod
- Prínos predintegračných opatrení
- Možnosti IOM v školení migrantov
- Ako orientácia uľahčuje integráciu?
- Trendy v školení migrantov
- Metodológia a prístupy
- Školenie pred odchodom – migranti s dočasným a dlhodobým pobytom
- trvalá a dočasná Dobrá prax
- Záver

Integrácia migrantov

- Školenie migrantov predstavuje kľúčový komponent systému riadenia migrácie
- Maximalizuje prínos ľudského, sociálneho a ekonomického kapitálu
- Sústreďuje sa na proces vzájomnej adaptácie medzi prijímajúcou spoločnosťou a migrantmi
- Integračná politika zohľadňuje práva a povinnosti migrantov – prístup k zdravotnému, sociálnemu a školskému systému, a možnosť zamestnať sa
- Integrácia zahŕňa aj zmysel pre povinnosť, rešpektovanie základných hodnôt, ktoré spájajú migrantov a komunity

---

Školenie migrantov- spojenie so strategickými cieľmi IOM*

Ako uľahčuje orientácia pred odchodom úspešnú integráciu migrantov v prijímajúcich komunitách?

- pripravuje migrantov na *počiatočnú* fázu presídlenia
- zrealňuje očakávania
- podporuje kontinuitu medzi „predtým“ a „potom“
- sústreďuje sa na aktívnu účasť participantov, adresuje potrebné zručnosti a postoje pre úspešnú integráciu
- podporuje účasť na partnerstvách s prijímajúcimi komunitami
- zisťuje spätnú väzbu a vykonáva hodnotenia, ktoré slúžia na neustále zlepšovanie vyhladok integrácie

* Asistovať štátom v uľahčovaní integrácie migrantov do ich nového prostredia a v zapájaní diaspór, aj ako partnerov rozvoja (Stratégia # 8)

Možnosti IOM v školení migrantov

- Globálna stopa IOM*
- Cez 50 rokov praxe, založenej na **spoločnej** skúsenosti
- Schopnosť reagovať na **rôznorodé** potreby školenia
- Celostný prístup ku školeniu, zohľadňujúci potreby a so špecifickým zreteľom na **rodinnú** jednotku ako celok
- Hlbšie poznanie **kultúrneho** pozadia migranta
- Jedinečná realizácia pomáha **predvídať** výzvy migrácie
- Zbor kvalifikovaných, multikultúrnych, multilinguálnych, skúsených trénerov po celom svete

*Školenia vo viac ako 56 krajinách v roku 2011, od Alžírka po Zambiu, od Azerbajdžanu po Jemen

---

Global delivery & čísla 2011 & 2012

42,664 účastníkov školení v roku 2011

- 78% tvorili prípady presídlenia alebo zmeny miesta pobytu (v rámci EÚ)
- 22% dočasní alebo trvalí pracovní migranti, zlúčenie rodín, študenti, imigranti

Globálne realizované tréningy (presídlenie) do Austrálie, Kanady, Nórska, Japonska, Holandska
Vybrané tréningy pre U.S.A., VB, Nemecko
 Školenie pre pracovných migrantov z Guatemaly, Kene, Maurícia

20,663 účastníkov školenia Január – Jún 2012

Celosvetový prehľad realizácie školení migrantov

4 kontinenty, 60 krajín

Ciele pred odchodovej orientácie

- Poskytnúť migrantom *presné* informácie o procese presídlenia a o živote v cieľovej krajine
- Pomôcť vytvoriť *realistické* očakávania;
- Pomôcť migrantom pri nadobúdaní vedomostí, schopností a *postojov* potrebných pre úspešnú adaptáciu do novej spoločnosti;
- Dať priestor na vyjadrenie obáv a otázok migrantov;
- Zlepšenie postavenie žien a mladých ľudí

Prístup k integrácii

- Aktivity „na mieru“ adresované rôznym integračným potrebám
- Zvyšovanie povedomia o právach a povinnostiach migrantov
- Poradenské služby v hostiteľských krajinách
- Odborné školenie zamerané na rozvoj pracovných zručností
- Školenie pre právnikov na tému diskriminácie
- Skvalitnenie ponuky a prístupu k sociálnym službám, vzdelávaniu a zdravotným službám

Súčasný programy

(Presídlenie)

- Austrália, Kanada, USA, Fínsko,
- Francúzsko, Japonsko, Nórsko, VB,
- Holandsko

(Pracovná migrácia)

- Guatemala-Kanada; Keňa – krajiny Zálivu;
- Thajsko – Izrael

(Žiadatelia o azyl v detencii)- Malta, Taliansko

(Imigranti) z Hong Kongu do USA

(Zlúčenie rodiny) z Addis Abeba do Holandska

(Maloletí bez sprievodu) Viedeň

(Študentská mobilita) Ghana a Bangkok

Kľúčové témy pre pracovných migrantov

- Osloviť očakávania zamestnávateľov / zamestnancov
- Zmluvné záväzky
- Práva a povinnosti pracovníkov
- Bezpečnosť, zdravie, cestovanie
- Zapojiť rodinných príslušníkov do procesu orientácie
- Finančná gramotnosť / schéma remitencií
- Informácie o pomáhajúcich organizáciách/ záchranná sieť
- Poskytnúť zdroje informácií a písomné materiály
- Zahnúť orientáciu pre zamestnancov

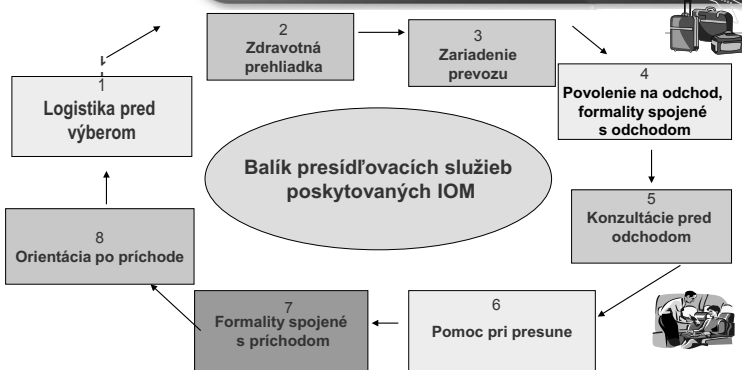

Okruh presídľovania

Služby uľahčujúce integráciu (v kontexte utečencov)

Pred príchodom (pre utečencov)

- Orientácia pred odchodom / medzikultúrna orientácia
- Informácie o ceste
- Školenie zamerané na gramotnosť, jazyk; počítanie
- Informačné kampane
- Monitorovacie a hodnotiace návštevy

Pred príchodom (pre poskytovateľov služieb alebo pre cieľové krajiny)

- Kultúrny profil
- Zhodnotenie potrieb
- Informačné stretnutia (pre úrady miestnej samosprávy)
- Konzultácie s komunitami /zoznamovacie návštevy
- Výmenné programy
- Vytvorenie kurikúl/ materiálov a zdrojových materiálov
- Tréning pre trénerov/každoročné konferencie prepájajúce obdobie pred a po príchode
- Predvýberové stretnutia misií

Trendy a dobrá prax pri opatreniach pred odchodom

- Vytvoriť zmysluplné vzdelávacie prostredie
- Úzko spolupracovať s cieľovými krajinami na vytváraní kurikúl a zadefinovaní kľúčových informácií
- Stále viac zapájať cieľové krajiny, ako aj krajiny pôvodu
- Prepájať služby pred odchodom so službami po príchode
- Zapájať lokálne organizácie, authority
- Zahrnúť jazykové vzdelávanie
- Zapojiť migrantov do procesu orientácií

Integračné programy IOM

Integračné programy

- Zvyšovanie povedomia a vzdelania
- Bojovať proti xenofóbii a diskriminácii
- Budovanie kapacít pre lokálne authority
- Medzi-náboženský tréning pre cirkevných predstaviteľov
- Orientácia pred odchodom a po príchode
- Programy študentskej mobility
- Reintegrácia mladých
- Migrant Resource Centers – Informačné centrá pre migrantov

Školenie migrantov - príklady dobrej praxe

Úprava a manažment programu

- Vypracovať kurikulá s cieľovou krajinou
- Maximalizovať dostupnosť školení
- Prepájať aktivity pred odchodom a po príchode so zreteľom na kontinuitu
- Využiť medzikultúrnych trénerov
- Zvážiť optimálne načasovanie orientácie

Prístupy a metodológia

- Vytvárať interaktívne školenia, ktoré sa sústreďuje na „študentov“
- Zaoberať sa nielen faktickým obsahom, ale aj zručnosťami a postojmi
- Pomôcť migrantom pomáhať si navzájom, učiť schopnosti celoživotného učenia sa
- Postupovať od známeho k neznámemu
- Školiť v jazyku migranta, ak je to možné

Migračné informačné centrum IOM Bratislava

Prevádzka Migračného informačného centra IOM (MIC) je od roku 2006 kľúčovým programom IOM Bratislava v oblasti integrácie migrantov na Slovensku. MIC poskytuje právne, sociálne a pracovné poradenstvo cudzincom, ktorí majú záujem žiť alebo žijú na Slovensku. Cudzinci môžu vďaka MIC na jednom mieste bezplatne získať informácie o právnych a praktických otázkach, ktoré ovplyvňujú ich život na Slovensku a zároveň dostať praktickú podporu pri začlenení sa na trh práce formou pracovného poradenstva, príspevku na rekvalifikačný kurz alebo podporou pri zvládnutí slovenského jazyka. Poradenstvo je poskytované osobne v pobočkách MIC v Bratislave a Košiciach, prostredníctvom zvýhodnenej telefonickej linky 0850 211 478 alebo e-mailom mic@iom.int. V nadväznosti na poradenské služby MIC prevádzkuje webovú stránku www.mic.iom.sk, ktorá obsahuje analyticky spracované legislatívne a praktické informácie z hlavných oblastí života cudzincov a vydáva viacjazyčné tematické brožúry. V roku 2011 išlo o nasledovné brožúry: Odpovede na často kladené otázky cudzincov na Slovensku, Adresár úradov a organizácií pre cudzincov na Slovensku, Sociálne zabezpečenie cudzincov na Slovensku. MIC tiež pracuje v oblasti rozvoja komunitného života cudzincov na Slovensku, a to najmä v rámci spolupráce so sieťou kultúrnych mediátorov, ktorí organizujú pre svoju komunitu tzv. informačné stretnutia vo forme rôznych podujatí s cieľom predstaviť svoju kultúru verejnosti, podporiť spoločenský život komunity a sprostredkovať komunite relevantné informácie. Ďalšou oblasťou služieb MIC je pracovné a sociálne poradenstvo a pomoc pri zaradení na trh práce.

V roku 2011 MIC predstavilo pilotný projekt otvorených nízko-prahových kurzov slovenského jazyka. Sú realizované na princípoch nízko-prahovosti, čo znamená, že kurz je pre cudzincov zdarma, netreba sa vopred

nahlasovať a nie je potrebné absolvovať vstupné testy. Vyučovanie je možné začať navštevovať kedykoľvek – každá hodina je venovaná samostatnej téme, takže ak účastník vynechá jednu alebo viac hodín, nemusí nič „dobiahať“. Program výučby je zameraný na zoznámenie sa so slovenčinou, získanie základnej slovnej zásoby, komunikáciu v slovenskom jazyku a spoznávanie reálií Slovenska. Keďže sa v jednej skupine stretávajú ľudia z rôznych krajín, kurzy poskytujú priestor na nadväzovanie kontaktov, stretávanie sa a výmenu skúseností so životom na Slovensku.

Súčastou hore uvedenej výučby slovenčiny je od roku 2012 pilotne poskytovaná sociálna a kultúrna orientácia 1 × mesačne. Témy kurzov socio-kultúrnej orientácie si vyberajú cudzinci sami, v slovenskom jazyku boli poskytnuté nasledovné témy: História a základné fakty o Slovensku, Mesto Bratislava/Košice, TOP 10 Slovakia, Leto v Bratislave a Zvyky a tradície. Ďalšie plánované oblasti budú prezentované prostredníctvom tlmočníka, vzhľadom na ich vysokú odbornosť. Sú to: zdravotný a sociálny systém, školský systém, bývanie, pracovný trh a zákonník práce, podmienky udelenia pobytu, život na Slovensku a interkultúrne kompetencie .

MIC je spolufinancované Európskou úniou z Európskeho fondu pre integráciu štátnych príslušníkov tretích krajín. Solidarita pri riadení migračných tokov.

Na konferencii projekt prezentoval Vladimír Slama, manažér Migračného informačného centra IOM od roku 2009. V IOM Bratislava pracuje od roku 2006, ako projektový manažér a tréner.

**Kontakt: Tel: +421 2 5262 3336,
e-mail: vslama@iom.int, www.mic.iom.sk**

Príloha 1

Osvedčená prax IOM v poskytovaní sociálnej a kultúrnej orientácie pre migrantov pred odchodom alebo po príchode do cieľovej krajiny

Dizajn programu a manažment

1. Vypracovať osnovy a podporné aktivity v spolupráci s cieľovou krajinou

Kľúčové posolstvá identifikovať v úzkej spolupráci s cieľovými krajinami so zreteľom na kultúrne, jazykové a socio-ekonomické výzvy, ktorým môžu špecifické skupiny čeliť pri príchode do danej krajiny.

2. Prepojiť aktivity pred odchodom a po príchode, berúc na vedomie kontinuum prechodného obdobia

Vzdelávacie aktivity realizované pred odchodom migranta do jeho cieľovej krajiny by vždy, keď je to možné, mali byť prepojené s aktivitami realizovanými po príchode. To znamená, že informácie treba zdieľať tými najefektívnejšími prostriedkami so všetkými zúčastnenými stranami zapojenými do procesu vzdelávania. Cieľom je zabezpečiť, aby si zúčastnené strany uvedomovali obsah vzdelávania, použitú metodológiu, ako aj potenciálne výzvy identifikované pred odchodom, ktoré si môžu vyžadovať zvláštnu pozornosť a ďalšie sledovanie aj po príchode.

3. Využiť lektorov, ktorí pochádzajú alebo majú skúsenosť s dvoma alebo viacerými kultúrnymi prostrediami

Lektori s podobnými kultúrnymi a jazykovými východiskami ako migranti, s ktorými pracujú, sú často považovaní za efektívnejších než tí, ktorí nezdieľajú ich jazyk a nechápu v plnej miere kultúru migrantov. Ďalšou výhodou školiteľov pochádzajúcich z viacerých kultúrnych prostredí je ich zanietené pochopenie kultúry cieľovej krajiny, ktoré im dáva jedinečnú

perspektívu a umožňuje im efektívne riešiť potenciálne výzvy migrantov pri pohybovaní sa v zložitom priestore prijímajúcej spoločnosti. Obsiahnutie oboch kultúr sa stáva výhodou, lektorovi umožňuje získavať dôveru účastníkov a zvyšuje celkovú dôveryhodnosť.

4. Maximalizovať dostupnosť vzdelávania

Pri plánovaní vzdelávania a rozpočtu venovať pozornosť rôznorodým potrebám klientov, zohľadňujúc ich vek, vzdelanie, gramotnosť a/alebo jazykovú úroveň, históriu prenasledovania, do akej miery boli „vystavení“ modernému spôsobu života atď. Programy môžu ponúkať a zabezpečovať starostlivosť o deti a/alebo preplácanie cestovných nákladov utečencom a ostatným osobám, ktoré by sa za iných podmienok nemohli vzdelávania zúčastniť.

5. Zvážiť načasovanie orientácie pred odchodom

Načasovanie orientačného stretnutia čo najbližšie k plánovanému odchodu (bez toho, aby sa akýmkoľvek spôsobom zasiahlo do samotného procesu odchodu) maximalizuje uchovanie nových informácií a zabezpečuje ich vysokú mieru relevantnosti.

Prístup k vzdelávaniu pre migrantov a metodológia

6. Vytvoriť participatívne vzdelávanie orientované na účastníka

Migranti sa najlepšie učia a školenia sú zmysluplnejšie, keď je metodológia vzdelávania pred odchodom v maximálnej možnej miere zážitková a participatívna. Naším cieľom nie je len „pokryť“ predmet

vzdelávania, ale skôr dať účastníkom možnosť pracovať s myšlienkami a informáciami spôsobmi, ktoré zmenia ich prístup k vlastnej migračnej skúsenosti. V snahe dosiahnuť tento cieľ uplatňuje metodológia vzdelávania IOM interaktívny prístup zameraný na účastníka, zohľadňujúci odlišný štýl učenia sa účastníkov a ako súčasť procesu učenia sa im dáva veľký priestor prejavu/vyjadriť.

7. Zameriť sa aj na zručnosti a postoje, nielen na faktický obsah

Faktické informácie o cieľovej krajine sú nesporne veľmi relevantné. IOM však zastáva názor, že z dlhodobého hľadiska je pre úspešnú adaptáciu pri najmenšom rovnako dôležité upevňovať správne postoje. Kľúčový význam má tiež poskytovať migrantom na orientačných sedeniach príležitosť získať (a precvičiť si) zručnosti potrebné k sprostredkovaniu ich integrácie. K nápomocným postojom patrí proaktivita, sebestačnosť a schopnosť orientovať sa v zdrojoch (vedieť, ako nájsť informácie, ktoré človek hľadá); k zručnostiam patrí vedieť, ako postupovať a správať sa pri pracovnom pohovore, časový manažment a stanovovanie cieľov, ako aj vedieť sa orientovať v komplexe nových systémov vrátane bankovníctva, sociálnych, zdravotných a pohotovostných služieb, doprave a ďalších.

8. Pomáhať migrantom, aby učili jeden druhého

Jednou z najefektívnejších ciest ako sa niečo naučiť, je učiť sa navzájom. Vzdelávací program IOM pre migrantov hľadá spôsoby, akými pomôcť účastníkom sa naučiť o rôznych stránkach predmetu vzdelávania a učiť jeden druhého s cieľom zaplniť informačné medzery. Takýto prístup im nielenže pomáha, aby si dôkladne osvojili relevantnú časť danej témy, ale prispieva aj k rozvoju sebavedomia na základe toho, že sú učiteľmi dôležitých informácií a nie len ich trvalými prijímateľmi. Postupujte od známeho k neznámemu.

Efektívny prístup ku vzdelávaniu je taký, kde školiťel najprv identifikuje to, čo už účastníci o danej téme vedia a potom sa presunie k tomu, čo sa potrebujú naučiť. To sa dá urobiť cez príklady vecí, ktoré sú migrantom známe – či už o verejnej doprave, bývaní, zdravotných a sociálnych službách, vzdelávaní, zákonoch alebo kultúrnej adaptácii – a dedukovať alebo premostiť od existujúceho poznania k novým informáciám.

9. Vzdelávajte v rodnom jazyku migrantov

Vždy, keď je to možné, by sa vzdelávanie pre migrantov malo realizovať v ich rodnom jazyku – obzvlášť

v prípade zraniteľných skupín, ktoré nemajú vytvorený písomný jazyk/alebo populácií žijúcich v táboroch. Pri výbere školiteľov by mala byť prioritou miera ich povedomia o kultúre migrantov a tradičných normách, ako aj tých, ktoré existujú v prijímajúcej alebo cieľovej krajine.

Psychosociálne aspekty vzdelávania pre migrantov

10. Zameriť sa v rámci vzdelávania pred odchodom na psychosociálne otázky

Vzdelávanie migrantov je viac ako obyčajné odovzdávanie informácií a faktov; snaží sa doceliť duševnú a spoločenskú pohodu účastníkov. Psychosociálny prístup zohľadňuje vzájomné vzťahy medzi sociálnymi, antropologickými, kultúrnymi a psychologickými aspektmi migrácie. Tento prístup, vnímaný ako neoddeliteľná súčasť každého vzdelávacieho programu IOM pre migrantov, sa zameriava na pomoc počas prechodných období poskytovanú s citom a rešpektom, s cieľom zvýšiť sebaúctu migrantov a zmierniť ich pocity úzkosti.

11. Vytvoriť bezpečné, bezrizikové vzdelávacie prostredie

Vytvorenie príjemnej, otvorenej a začleňujúcej atmosféry na vzdelávaní, v ktorej sa každý účastník cíti rešpektovaný, upevňuje pocit spolunáležitosti a napomáha učeniu. Mnohí z účastníkov nášho vzdelávania – migrantov – má obmedzené alebo žiadne formálne vzdelanie a preto je veľmi dôležité, aby školiťelia zohľadnili ich kultúrne a vzdelanostné východiská. Je omnoho pravdepodobnejšie, že účastníci vzdelávania spomedzi migrantov budú na procese participovať a osvoja si proces svojho učenia, pokiaľ sa k nim bude pristupovať s rešpektom a budú cítiť, že sú v prostredí, ktoré si cení a prehlbuje dôveru.

12. Vytvoriť holistické vzdelávanie pred odchodom, ktoré sa venuje otázke rodiny

Je nesmierne dôležité venovať sa nielen potrebám jednotlivých migrantov, ale aj potrebám celej rodiny. Bez ohľadu na to, či rodina migranta ostala v pôvodnej krajine alebo ho sprevádza, existuje množstvo problémov a otázok, ktoré treba počas akýchkoľvek orientačných kurzov riešiť a venovať sa im. K niektorým populárnym témam patrí komunikácia, kultúrna adaptácia, zmena rodinnej dynamiky, generačné otázky, hospodárenie s peniazmi, finančná gramotnosť a iné.

13. Presadzovať rodovú rovnosť vo vzdelávaní

Rovnako dôležité je vytvárať otvorené a bezpečné vzdelávacie prostredie, v ktorom je presadzovaná a uplatňovaná rodová rovnosť. To vysiela dôležitý signál o tom, že cieľová krajina si cení úlohy mužov aj žien a vytvára predpoklady budúcej spoločenskej interakcii a vzdelávacím príležitostiam, pri ktorých sa účasť žien nielenže podporuje, ale aj očakáva. Je dôležité, aby školitelia venovali potrebám žien – migrantiek veľkú pozornosť. V relevantných situáciách by mali vytvoriť príležitosti, na ktorých sa bude možné zamerať na otázky, ktoré si možno budú vyžadovať samostatné diskusie, mimo účastníkov – mužov. Pokiaľ je to možné, vzdelávanie, na ktorom sa otvárajú citlivé, kultúrne špecifické otázky (ženská obriezka, ceny nevesty, sexuálne vykorisťovanie a zneužívanie, polygamia) by sa mali realizovať pre OBE pohlavia.

14. Rozpoznať vlastné silné stránky a zdroje migrantov

Je vítané, keď školitelia pri navrhovaní, realizácii a vyhodnocovaní vzdelávacích programov čerpajú z rozsiahlych skúseností, silných stránok a flexibility, ktorú so sebou migranti prinášajú. S týmito spoločenskými zdrojmi by sa malo rátať pri realizácii akéhokoľvek vzdelávacieho programu pre migrantov.

15. Upevňovať dôstojnosť a pozitívny prínos každého migranta

Logo IOM hovorí o „migrácii v prospech všetkých“. IOM sa snaží presadzovať záväzok „dôstojnej migrácie“. Migranti by mali cítiť, že sú oceňovaní za bohatú kultúru, z ktorej pochádzajú a skúsenosti, ktoré so sebou prinášajú; a naopak – prijímajúcim komunitám by sa mali pripomínať pozitíva, ktoré môžu migranti priniesť, vrátane sociálnych, ekonomických a kultúrnych prínosov.

Poznámky

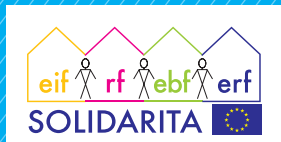

IOM Medzinárodná organizácia pre migráciu

Bratislava 2012

Publikáciu vydal Úrad IOM Medzinárodnej organizácie pre migráciu v Bratislave v rámci projektu „Poskytovanie sociálnej a kultúrnej orientácie pre migrantov – Výmena skúseností so zahraničnými odborníkmi z členských štátov EÚ“.

Projekt je spolufinancovaný Európskou úniou z Európskeho fondu pre integráciu štátnych príslušníkov tretích krajín. Solidarita pri riadení migračných tokov.